

УДК 632.7:635.925

**ЗЕРНІВКА ГЛЕДИЧІЄВА МАЛА – *MEGABRUCHIDIUS DORSALIS*
FÄHRAEUS, 1839 (COLEOPTERA, CHRYSOMELIDAE, BRUCHINAE)**

У ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕННЯХ м. ДНІПРО

І.А. Зайцева, к.б.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

вул. С. Єфремова, 25, м. Дніпро, 49600, Україна

Біологічною інвазією Ч. Елтон (1958) називав розселення виду за межі його історичного ареалу, прямо або опосередковано індуковане діяльністю людини. Сьогодні інвазивні види вважаються другою за значимістю загрозою біорізноманіттю й економіці після знищення природних місць мешкання (Roques A., Lees D, 2010; Масляков, Ижевский, 2011). У нових біотопах вселенці часто не мають природних ворогів і паразитів. Акліматизувавшись, вони починають швидко розселятися. Не всі вони обов'язково є економічно значущими, проте у разі натуралізації адвентивного виду на новому місці, це неминуче матиме наслідки для біоценозу, в який він проник і зайняв певну екологічну нішу (Темрешев, 2016). За останні роки збільшилася інтеграція економіки нашої країни в загальносвітову економічну систему, виріс товаропотік, кругообіг вантажів і транспортних засобів, які вільно перетинають кордони. Своєрідними центрами проникнення нових дендрофільних шкідників є великі транспортні вузли і мегаполіси (Раков, 2015). Тому питання дослідження характеру поширення, особливостей біології, рівня шкодочинності і потенційної загрози видів-інвайдерів на теперішній час є дуже актуальними.

Метою даної роботи є виявлення і аналіз розповсюдження в зелених насадженнях м. Дніпра інвазивного дендрофільного виду, шкідника насіння гледичії – зернівки гледичієвої малої (*Megabruchidius dorsalis* Fähræus, 1839).

Цей вид раніше був зафіксований у Європі з Франції, Угорщини, Італії та Швейцарії (Ramos, 2009). Із України вид відомий із робіт В.В. Мартинова і

Т.В. Нікуліной (2014), В.Н. Фурсова і В.Ю. Назаренко (2015). Кормовими рослинами *M. dorsalis* у природному ареалі є гледичії: японська (*Gleditsia japonica* Miq.), китайська (*G. sinensis* Lam.), Рольфа (*G. rolfei* L. M. Vidal), південна (*G. australis* F.B. Forbes & Hemsl.) і бундук канадський (*Gymnocladus dioicus* (L.) K. Koch.) (Темрешев, Валієва, 2016).

Об'єктом наших досліджень слугувало насіння гледичії триколючкової (*G. triacanthos* L.), яка зростає у різних локаціях м. Дніпро (парки: ім. Ю. Гагаріна, Севастопольський, урочище Тунельна Балка; проспекти: Д. Яворницького, Слобожанський, Пушкіна; вулиці Давидова, Героїв Крут; придомова смуга території ж/м Тополя–1).

Маршрутні обстеження проводили у вересні – листопаді 2017 р. До цього часу насіння врожаю поточного року вже заселене насіннеїдами (Мартинов, 2016). Боби гледичії відбирали рандомізовано з різних боків проекції крони. У лабораторних умовах насіння сортували і зважували, дотримуючись (ДСТУ 7127: 2009).

Усього було зібрано 205 бобів *G. triacanthos*, в яких знаходилось 3955 насінин. Серед них щуплими і недорозвиненими виявилось 15,22 %, пошкодженими *M. dorsalis* – 14,20 %. Маса здорового насіння (у перерахунку на 1000 насінин) коливалась у діапазоні 160–260 г, щуплого і недорозвиненого – 60–140 г, ушкодженого зернівкою – 50–160 г. Найбільш ушкодженими виявились боби, зібрані в урочищі Тунельна балка (46,50 %), на м/м Тополя–1 (41,85 %) і на пр. Пушкіна (30,79 %), де дерева гледичії досить старі (до 45 років). Найменше ушкодженими були боби, зібрані на пр. Слобожанський (0,44 %) і у парку Севастопольський (2,28 %), тут гледичія зростає у тінистих місцях.

У всіх пробах насіння (крім із пр. Слобожанський) були виявлені активні імаго (у майже рівній кількості самці і самки), личинки (після 20.11.2017 – половина з них була неактивна) і лялечки (III декада жовтня) *M. dorsalis*.

Планується продовжити дослідження у цьому напрямку для виявлення особливостей біології, етології, сезонного розвитку *M. dorsalis* і характеру шкодочинності в умовах міських вуличних і паркових насаджень.

**VII Міжнародна науково-практична конференція
РОСЛИНИ ТА УРБАНІЗАЦІЯ
1-2 березня 2018 року
м. Дніпро**